

דף יז

'דתניא רבי סימאי אומר: רמז לטבול יום שאם עבד חילל... – לשון 'רמז' מצאנוהו גם על דרשה גמורה בדין תורה (ערמב"ן – ספר המצוות ג, ובמצוין ביוסף דעת סנהדרין פא: י. מכות ב).

'אימא תנהו ענין לקורח קרחה ולמשחית פאת זקן... דלא פסיל בתרומה לא מחיל עבודה' – כבר תמהו מכאן על דברי רמב"ן (ראה יד, א) וראב"ע (אמור כא, ה) שבארו על פי פשט המקראות שקורח קרחה ומשחית זקן מחלל עבודה. ויש מי שפרש כוונתם שכל זמן שהוא עובר באיסורים אלו ולא חזר בו מדרכו – פסול, כדין כהן הנושא נשים פסולות שצריך לידור לגרשן ורק אז יכול לעבוד (ע' משך חכמה פ' אמור; יד דוד כאן).

'אימא, תנהו ענין לקורח קרחה ולמשחית פאת זקן? – טבול יום דאם עבד במיתה מנא לן, דגמר חילול חילול מתרומה – דפסיל בתרומה מחיל עבודה דלא פסיל בתרומה לא מחיל עבודה' – אין לפרש תירוץ הגמרא שהיות וטבול יום שעבד ידענו שדינו במיתה מתרומה, אם כן סברא היא שמחלל עבודה כשם שהוא פסול בתרומה, משא"כ קורח קרחה. הא ליתא, שהרי זה שדינו במיתה לא למדנו אלא בהנחה שה'חילול' האמור כאן מדבר בטבו"י, והלא עדיין אין אנו יודעים זאת, כי שמא קאי על קורח קרחה. [וכן מבורר בסנהדרין פג, שדין זה שטבו"י שעבד במיתה, מבוסס על דרשת ר' סימאי שטבו"י מחלל עבודה]; –

אלא עיקר התירוץ הוא שמסתבר יותר לומר תנהו ענין לטבו"י מאשר לקורח קרחה, שהרי ידענו על לימוד גורה – שוה של 'חילול' האמור בעבודה עם 'חילול' דתרומה, וגם ידענו שטבו"י פוסל בתרומה, [משא"כ קורח קרחה, איננו יודעים לו שום דין בתרומה], ואם כן סברא היא להעמיד מקרא זה לטבו"י ולהשוות דין עבודתו לדינו בתרומה, ולא להעמיד בקורח קרחה, שאין מוזכר בו שום פסול לענין תרומה [ומה שהזכירה הגמרא דין מיתה בטבו"י שעבד, הכוונה רק להזכיר את הג"ש ד'חילול' 'חילול'].

'סוף סוף קלישא לה טומאתן' – כלומר, מחוסר כפורים טומאתו הוקלשה ויש ללמוד ב'קל וחומר' לטבול-יום. ואע"פ שכשבאנו ללמוד טבול יום ממחוסר כפורים לבדו, פרכנו 'שכן מחוסר מעשה' ולא למדנו בקל וחומר מדהוקלשה טומאתו (כן תמה הרש"ש ולא תרץ. ובשטמ"ק (ו) מובא תירוץ, ועדיין טעון תוספת באור); –

יש לומר שאם אכן היה כתוב רק במחוסר-כפורים ולא בטמא ובטבול-יום, על כרחך לא משום טומאה שיש עליו, אלא דין הוא שהמחוסר כפרה מחלל, ואם כן ודאי אין ללמוד ממנו טבו"י כי יש לפרוך שכן מחוסר מעשה, שיש לומר רק מחוסר כפורים מחלל בשל היותו טעון מעשה שלא נעשה. אבל עתה שאנו באים ללמוד משני כתובים, בטמא ובמחוסר-כפורים – ודאי סיבת החילול היא משום טומאה, הלכך מה שהוא מחוסר מעשה אינו מהוה חומרא כלל על טומאתו, כי סוף סוף טומאתו קלושה מטבול יום (עפ"י חדושי הגר"ם).

ועדיין יש לשאול, גם אם כתוב טמא, מנין שמחוס"כ מחלל משום הטומאה, שמא משום המעשה המוטל עליו, כפי ההבנה הראשונה? וי"ל מפני שמחוס"כ לא ידענו בו חילול אלא מכך שנקרא 'טמא' (כמו שהביא רש"י מלהלן יט:). אלא שבתחילה לא נחית המקשה לכך, והיתה הנחה כאילו מחוס"כ בלבד מחלל עבודה ולא טמא, על כך יש לפרוך 'שכן מחוסר מעשה', אבל עתה שאנו בהנחה שכתוב גם טמא, ודאי מחוס"כ מחלל בשל היותו בכלל 'טמא', כפי האמת. ובלא כל זה, יש מקום לפרש בפשטות שקושית 'סוף סוף' מתיחסת גם על הנאמר לעיל, על לימוד 'חדא מחדא'. ולכאורה

נראה שמוכרחים לפרש כן, שהרי הפירכא 'שכן מחוסר מעשה' דלעיל אינה מובנת, הלא עדיין יש ללמוד טבו"י ממחור"כ ב'קל וחומר', ע"י הכנסת הפירכא עצמה בק"ו – ומה מחור"כ שאינו פוסל תרומה הגם שהוא מחוסר מעשה, ואעפ"כ מחלל עבודה, טבו"י שאע"פ שאינו מחוסר מעשה, פוסל בתרומה, כ"ש שיחלל. אכן נראה שזו בעצמה הסברא שאמרו כאן, 'סוף סוף קלישא לה טומאתן', שהרי אנו רואים שמחור"כ על אף היותו מחוסר מעשה הוא אוכל בתרומה ועל כרחך משום שטומאתו קלושה. נמצא אם כן שבקושיא זו חורנו מהפירכא שנאמרה לעיל.

(ע"ב) 'שרפה אונן ומחוסר כפורים – כשרה' – כאן פרש רש"י (וכבר העירו האחרונים מדברי רש"י ביבמות עד) משום שהפרה קדשי בדק הבית היא, ולא נאמרו פסולים הללו אלא בקדשי מזבת. ולכאורה לפי זה הוא הדין בשאר פסולי עבודה, אינם שייכים בפרה [רק טמא פסול מן הדין המיוחד האמור בפרשת פרה, שכל מעשיה באיש טהור]. וכן כתב הגרי"ז (הלכות פרה).
ואולם בספר מנחת חינוך (שצו, טו) כתב שנראה שכל שאר הפסולים מלבד אלו המנויים כאן [וגם עבודה בשמאל] – פוסלים בפרה. וכן יוצא לכאורה לשיטת התוס' שדוקא אלו כשרים משום 'קל וחומר' מטבול יום. [התוס' כאן נקטו שבעל-מום פסול בפרה. והמנ"ח (ערה, יא) פקפק בדבר. וכן העיר על כך בחזו"א. וב'אמבוהא דספרי' (חוקת טז) הביא מתוספתא (פרה ג, ב) לפסול בע"מ].
ע"ע בפרטי ענין זה: קרן אורה; תוס' רעק"א ורש"ש פרה יב, י; חזון איש פרה ת, ת; דבר אברהם ח"א ז; בית ישי קלו.

והא מהכא נפקא מהתם נפקא... והא תנא ולהבדיל בין וגו' קא נסיב לה... – ע' במצוין ביוסף דעת ב"מ סא. האם אמוראים נוטים מדרשת התנא ללמוד מדרש אחר.

דף יח

(ע"ב) 'מרושלין שסילקן על ידי אבנט – כשרין' – שומעים אנו מכאן שאין הכפלים פוסלים, הלכך אם הבגדים רחבים (והרי צריכים להיות 'כמדתו') – רשאי לכופלן ולהדקן, ואפילו בטבעת שאין עושה יתור בגדים. ולא יתחוב ראשי הטבעת תוך הבגד – שלא יחוק, אלא יכרכנה מעליו (חזו"א זבחים ג, א).
כתב שם טבעת פחות מג' על ג'. ונראה שמדבר על טבעת העשויה מבד המשמשת כלולאה, שהרי שיעור גע"ג המוזכר להלן נאמר בבגד, כשאר שיעור בגד לענין קבלת טומאה, אבל בטבעת ממין אחר – שיעורו שונה.

'אמר ר' ירמיה מדיפתי: מרושלין שלא סילקן תנאי היא...' – 'צ"ב לענ"ד, דנהי דיש בכלל חמש ארבע, מ"מ בגדי כהונה כתיב בהו לכבוד ולתפארת, ומנלן דמרושלים הוו כבוד ותפארת?' (מהגר"א בנצצל שליט"א).

לא, דכולי עלמא כמאן דאיתיה דמי, ושאני הכא דרבי רחמנא אשר תכסה בה' – הקשו המפרשים, אם כן קשה על שמואל משתי הברייתות, שהרי שתיהן סוברות יתר כמאן דאיתיה דמי, וא"כ מדוע מרושלין כשרים? וגם אם נאמר שכך משמע לשמואל מפשטות הברייתא דלעיל, וגם אפשר שיפרש שבזה חולקות שתי הברייתות הללו, היה לגמרא לומר כבשאר מקומות, 'לשמואל – ודאי תנאי...?'

ונראה שמתחילה זה שאמרו 'כתנאי' לא היתה הכוונה אלא לדעת רב, אבל לשמואל ודאי יש לחלק בין